

ÖĞRETMENLİĞE İLİŞKİN TUTUM ÖLÇEĞİ GELİŞTİRİLMESİ DEVELOPING AN ATTITUDE SCALE TOWARD TEACHING AS A PROFESSION

Öğr. Gör. Dr. Adnan ERKUŞ
Mersin Üniversitesi
Fen-Edebiyat Fakültesi
Psikoloji Bölümü

Arş. Gör. Nalan SANLI
Arş. Gör. Melike Türkan BAĞLI
Arş. Gör. Kamil GÜVEN
Ankara Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Fakültesi
Eğitimde Psikolojik Hizmetler Bölümü

ÖZET

Bu makalede, öğretmenliğe ilişkin tutumları ölçmek amacıyla geliştirilen "Öğretmenliğe İlişkin Tutum Ölçeği"nin (ÖİTÖ) geliştirilme aşamaları özetlenmiştir. Dört ve beş dereceli likert tipinde iki form olarak hazırlanan ÖİTÖ'nün deneme formunda 38 madde yer alırken, yapılan ön uygulama ve analizler sonucunda, her iki formdaki madde sayısı 23'e inmiştir. Dört ve beş dereceli ÖİTÖ'nün güvenilirlik ve geçerliliğine ilişkin kanıtlar elde edilerek, ölçek kullanımına hazır hale getirilmiştir.

ABSTRACT

In this study, an Attitude Scale Toward Teaching (ASTT) was developed. The scale was constructed in two different forms: one was four point graded likert type and the other was five point graded likert type. In the trial form both scales had 38 items. As a result of the analysis 15 items which were not working properly were omitted. The final forms of the scale are composed of 23 items each. Reliability and validity evidence was obtained for ASTT.

GİRİŞ

Tutum, bilişsel, duyuşsal ve davranışsal boyutlarıyla (Kothandapani, 1971; Middlebrook, 1974; Breckler, 1984; Bagozzi ve Burnkrant, 1985; Anderson, 1988), davranışın önemli ve kritik bir yordayıcısı olarak görülen (Openheim, 1966; Kağıtçıbaşı, 1976) bir psikolojik yapıdır. Belirli bir mesleğe ve mesleğin içerdiği etkinliklere yönelik tutumları bilmenin o meslekteki başarıyı ve doyumunu yordamadaki katkısı açıktır. Ülkemizde, son yıllarda gündemi oluşturan eğitim sistemi ve uygulamaları ile ilgili sorunların önemli bir boyutunu, öğretmen yetiştirme ve yetiştirilen öğretmenlerin niteliği oluşturmaktadır. Gerçekten de, eğitim sisteminin önemli bir parçası olan öğretmenlik kurumunu çeşitli yönleriyle geliştirme ve iyileştirme çabaları, öncelikle bu mesleğe ilişkin olarak çeşitli toplumun çeşitli kesimlerinin tutumlarının bilimsel bir biçimde saptanmasını gerektirmektedir. Böylesi bir saptamanın, psikometrik açıdan nitelikli ölçme araçlarının geliştirilmesini zorunlu kıldığı ortadadır.

Bu çalışmada, yukarıda sözü edilen gereksinimi karşılamak üzere, ortaöğretim kurumlarını bitirme durumunda olan ve öğretmen yetiştiren kurum ve programlara devam eden öğrencilerin, öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarını ölçen bir psikolojik ölçme aracının geliştirilmesi amaçlanmıştır. Geliştirilen bu aracın ortaöğretim kurumlarındaki yönlendirme ve mesleki rehberlik çalışmalarında da kullanılabilmesi hedeflenmiştir.

YÖNTEM

Tutumları ölçmek için en çok başvurulan ölçek geliştirme yöntemlerinden biri Likert tipi ölçeklerdir (Tezbaşaran, 1996). Öğretmenliğe İlişkin Tutum Ölçeği (ÖİTÖ) de Likert tipi bir ölçektir. Öğretmenliğe İlişkin Tutum Ölçeği'nin (ÖİTÖ) geliştirilmesinde aşağıdaki basamaklar ve aşamalar izlenmiştir.

ÖLÇEĞİN DENEME FORMUNUN GELİŞTİRİLMESİ

1. Aşama: Lise öğrencileri, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi öğrencileri ve öğretmenlerden oluşan 90 kişilik bir gruptan, öğretmenlik mesleği ile ilgili duygu ve düşüncelerini açıklayan kısa birer kompozisyon yazmaları istenmiştir.

2. Aşama: Yazılan kompozisyonlar okunarak, bu kompozisyonlarda ortaya konan ifadelerden tutum cümlesi olarak kullanılacak olanlar belirlenmiştir. Bunlar, tutumlar için madde yazım tekniğine uygun olarak düzeltilmiş ve yeniden ifade edilmiştir.

3. Aşama: Düzeltilen ve yeniden yazılan tutum cümleleri, öğretmenliğe ilişkin tutumların davranışsal, bilişsel ve duyuşsal bileşenleri/ öğeleri dikkate alınarak değerlendirilmiştir. Bu işlem yapılırken ifadelerin olumlu veya olumsuz olmalarına ve yukarıda belirtilen bileşenlerden hangisini temsil ettiklerine göre sayıca eşitlenmelerine çalışılmıştır.

Psikolojik ölçme aracı geliştirme konusunda uzman olan beş kişilik bir uzman grubu tarafından okunarak dil ve kapsam açısından değerlendirilen tutum cümleleri son düzeltmelerden sonra, deneme uygulaması için maddeler olarak hazır hale getirilmiştir.

4. Aşama: Hazırlanan 38 madde, olumluluk ve olumsuzluk sıralamaları dikkate alınarak ve cevaplayıcıda bir tepki kurulumu oluşmasını engelleyecek şekilde deneme formunda sıralanmıştır.

Ölçek, temelde iki farklı form olarak hazırlanmıştır. Formlardan biri dört dereceli likert tipi ölçek biçiminde, diğeri ise beş dereceli likert tipi ölçek biçimindedir. Her iki formda da maddeler aynı olup, dört dereceli ölçekte cevaplayıcının "Tamamen uygun", "Uygun", "Uygun değil" ve "Hiç uygun değil" seçeneklerinden birini işaretlemesi istenirken; beş dereceli ölçekte "Tamamen uygun", "Uygun", "Kararsızım", "Uygun değil" ve "Hiç uygun değil" seçeneklerinden birini işaretlemesi istenmektedir. Bu şekilde iki form geliştirilmesinin amacı, "Kararsızım" seçeneğinin ölçeklerin yanıtlanmasında bir fark oluşturup oluşturmadığını görmektir.

Olumlu maddeler, beş dereceli likert tipi ölçek için, "Tamamen uygun" seçeneğinden başlamak üzere 5'ten 1'e doğru; olumsuz maddeler ise "Tamamen uygun" seçeneğinden başlamak üzere 1'den 5'e doğru puanlanmıştır. Dört dereceli likert tipi ölçekte ise, olumlu maddeler, "Tamamen uygun" seçeneğinden başlamak üzere 4'ten 1'e doğru; olumsuz maddeler de "Tamamen uygun" seçeneğinden başlamak üzere 1'den 4'e doğru puanlanmıştır. Bu durumda beş dereceli likert tipi ölçek

için en düşük puan 38, en yüksek puan 190'dır. Dört dereceli likert tipi ölçek için ise en düşük puan 38, en yüksek puan ise 152'dir.

ÖN DENEME UYGULAMASI

Geliştirilen ölçeğin deneme formları aşağıdaki gruplara uygulanmıştır:

1. Ankara Kurtuluş Lisesi ve Başkent Lisesi son sınıf öğrencileri (4 dereceli ölçek için 137, 5 dereceli ölçek için 127 kişi),

2. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Öğretmenlik Sertifikası Programı öğrencileri (4 dereceli ölçek için 62, 5 dereceli ölçek için 76 kişi),

3. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi öğretmenlik bölümlerinden öğrenciler (4 dereceli ölçek için 93, 5 dereceli ölçek için 92 kişi) .

Dört ve beş dereceli likert tipi ölçeklerin deneme formları 300'er kişiye uygulanmış, toplam 600 adet ölçek uygulamasından 587'si değerlendirmeye alınmıştır.

ÖN DENEME UYGULAMASI SONUCU MADDE SEÇİMİ

Dört ve beş dereceli likert tipi ÖİTÖ deneme formunun 38 maddesinden hangilerinin işlediğini belirlemek için, madde-toplam test korelasyonlarına bakılmıştır. Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı ile hesaplanan madde-toplam test korelasyonları ile istatistiksel anlamlılık düzeyleri Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1
Dört ve Beş Dereceli ÖİTÖ'nün Madde-Toplam Test Korelasyonları ve Anlamlılık Düzeyleri

Madde No	r (4'lü)	r (5'li)	Madde No	r (4'lü)	r (5'li)
1	.571*	.591*	20	.830*	.779*
2	.675*	.700*	21	.643*	.607*
3	.491*	.319*	22	.612*	.481*
4	.692*	.633*	23	.595*	.565*
5	.689*	.705*	24	.726*	.623*
6	.550*	.381*	25	.613*	.545*
7	.866*	.768*	26	.675*	.645*
8	.564*	.566*	27	.720*	.698*
9	.554*	.566*	28	.454*	.450*
10	.771*	.688*	29	.454*	.341*
11	.796*	.781*	30	.698*	.674*
12	.762*	.699*	31	.734*	.700*
13	.429*	.446*	32	.543*	.405*
14	.719*	.635*	33	.723*	.730*
15	.753*	.691*	34	.285*	.334*
16	.614*	.578*	35	.594*	.522*
17	.552*	.439*	36	.445*	.385*
18	.681*	.622*	37	.624*	.672*
19	.746*	.586*	38	.760*	.688*

*p < .0001

Tablo-1'de görüldüğü gibi, her bir madde, hem dört dereceli hem de beş dereceli ölçek için, olumlu ve olumsuz tutuma sahip bireyleri ayırt edebilmektedir. Bunun nedeni, ÖİTÖ'nün maddelerinin yazımında izlenen yolun, daha başlangıçta ölçeğin kapsam geçerliliğini artırmış olması olabilir.

Dört ve beş dereceli ölçeklerde, aynı maddelere karşılık gelen madde-toplam test korelasyon katsayıları incelendiğinde; genel olarak, dört dereceli ölçekteki maddelere ilişkin korelasyon değerlerinin, beş dereceli ölçekteki maddelere ilişkin korelasyon değerlerinden kısmen daha yüksek olduğu görülmektedir.

Her iki ölçekte de 38 madde güvenilir bir şekilde kullanılabilir durumda olmasına rağmen, cevaplama süresini kısaltmak ve daha homojen bir ölçek oluşturmak amacıyla, her iki ölçekten elde edilen sonuçlara ayrıca

faktör analizi uygulanmıştır. Özdeğeri 1'den yüksek alındığında dört dereceli ölçek için, 6 faktör; beş dereceli ölçek için ise 8 faktör bulunmuştur.

Bazı maddelerin 1. faktör dışındaki faktörlere katkısının daha büyük olduğu ve bu maddelerin madde-toplam test korelasyonlarının görece olarak daha düşük olmasından hareket edilerek, 1. faktör açısından daha homojen bir ölçek oluşturma yoluna gidilmiştir. Bu amaçla, gerek madde-toplam test korelasyonu "görece olarak düşük", gerekse 1. faktör dışındaki faktörlere katkısı daha fazla olan maddeler (ki, bunlar dört ve beş dereceli ölçekler için binişiklik göstermektedir) çıkarılarak asıl ölçekleri oluşturmak için maddeler seçilmiştir. Her iki ölçekte de, bu ölçütlere göre seçilen maddelerin numaraları Tablo-2'de verilmiştir (ÖİTÖ deneme formunda yer alan tüm maddeler, EK-1'de verilmiştir).

Tablo 2

Dört ve Beş Dereceli ÖİTÖ'de Seçilen ve Çıkarılan Maddeler

Dört Dereceli Ölçek		Beş Dereceli Ölçek	
Seçilen Maddeler	Çıkarılan Maddeler	Seçilen Maddeler	Çıkarılan Maddeler
2, 4, 5, 7, 10, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 24, 25, 26, 27, 30, 31, 37, 38	1, 3, 6, 8, 9, 13, 22, 23, 28, 29, 32, 33, 34, 35, 36	1, 2, 4, 5, 7, 8, 10, 11, 12, 14, 15, 16, 18, 19, 20, 21, 26, 27, 30, 31, 33, 37, 38	3, 6, 9, 13, 17, 22, 23, 24, 25, 28, 29, 32, 34, 35, 36

Tablo 3

Dört ve Beş Dereceli ÖİTÖ'nün Seçilen Maddeleri Üzerinde Yapılan Faktör Analizi Sonuçlarına Göre 1. Faktör Yükleri

Dört Dereceli Ölçek	1. Faktör Yüğü	Beş Dereceli Ölçek	1. Faktör Yüğü
Madde 2**	0.735	Madde 1*	0.574
Madde 4**	0.750	Madde 2**	0.757
Madde 5**	0.733	Madde 4**	0.711
Madde 7*	0.871	Madde 5**	0.743
Madde 10**	0.780	Madde 7*	0.781
Madde 11*	0.802	Madde 8**	0.599
Madde 12**	0.789	Madde 10**	0.733
Madde 14**	0.745	Madde 11*	0.791
Madde 15**	0.798	Madde 12	0.719
Madde 16*	0.605	Madde 14**	0.668
Madde 17*	0.539	Madde 15**	0.758
Madde 18**	0.727	Madde 16*	0.560
Madde 19**	0.751	Madde 18**	0.677
Madde 20*	0.853	Madde 19**	0.627
Madde 21**	0.676	Madde 20*	0.791
Madde 24**	0.737	Madde 21**	0.628
Madde 25*	0.546	Madde 26*	0.626
Madde 26*	0.666	Madde 27**	0.716
Madde 27**	0.744	Madde 30*	0.688
Madde 30*	0.705	Madde 31**	0.721
Madde 31**	0.768	Madde 33*	0.739
Madde 37*	0.597	Madde 37*	0.639
Madde 38**	0.768	Madde 38**	0.658

* Olumlu maddeler ** Olumsuz maddeler

Yukarıda açıklanan ölçütler göz önüne alınarak, her iki ölçekte de 23'er madde seçilmiştir. Seçilen maddeler açısından iki ölçeğin büyük ölçüde benzerlik gösterdiği anlaşılmaktadır. Ölçeğin deneme formunda yer alırken, deneme uygulaması sonrası yapılan analizlere dayalı olarak çıkarılan maddelerde şu tür sorunlara rastlanmıştır: Örneğin, madde 35'e ("Bana göre, öğretmenlik en kutsal meslektir") yanıt veren deneklerin, diğer maddelerde yüksek puan alırlarken, bu maddede düşük puan aldıkları gözlenmiştir. Bunun nedeni olarak, bu maddedeki "kutsal" sözcüğünün, maddeyi, cevaplayıcıların dine ilişkin tutumlarını ölçer duruma getirdiği öne sürülebilir. Yine örneğin 17. maddenin ("Bildığım şeyleri başkalarına anlatmaktan hoşlanırım"), doğrudan öğretmenliğe ilişkin tutumu ölçmediği; 29. maddenin ise ("Öğretmenliğin zorunlu kalmadıkça yapılacak bir meslek olduğuna inanmıyorum"), uygulama sırasındaki tepkiler de göz önüne alınarak, karışık olmasından (olumsuzun olumsuzlanması) dolayı anlaşılabilirliğinin düşük olduğu izlenimi edinilmiştir. Ancak tekrar etmek gerekirse, tüm maddeler istatistiksel olarak seçici olmasına rağmen, madde seçiminde görece bir yol ve cevaplama zamanını kısaltma ile daha homojen bir ölçek yaratma ölçütlerinin göz önünde bulundurulduğu unutulmamalıdır. Nitekim, seçilen maddeler üzerinde, her iki ölçeğe de tekrar faktör analizi uygulanarak, faktör sayılarının 3'e indiği görülmüştür. Faktör analizi sonuçlarına göre, seçilen maddelerin dört ve beş dereceli ölçekler için 1. faktör yükleri Tablo-4'te görülmektedir. Her iki ölçekten de 4-5 madde daha çıkarılarak, tek faktörlü daha homojen birer ölçek oluşturulması mümkün görülmektedir. Ancak, bu düzeyde bile, her iki ölçeğin yapı geçerliliğinin sağlandığı söylenebilir.

DÖRT VE BEŞ DERECELİ ÖİTÖ'NÜN GÜVENİRLİLİK VE GEÇERLİLİĞİ

a) Güvenirlilik

Ölçeğin güvenirliliği, Cronbach Alfa katsayısının hesaplanmasıyla belirlenmiştir. Ölçeğin deneme formundaki 38 madde üzerinden Cronbach Alfa katsayısı, dört dereceli ölçek için 0.96; beş dereceli ölçek için 0.95 olarak bulunmuştur; bu sonuçlar, madde-toplam test korelasyon katsayılarının tüm maddeler için yüksek olmasıyla da paralellik göstermektedir. Maddeler seçildikten sonra her iki ölçeğin içtutarlılık katsayısı 23'er madde için bir kez daha hesaplanmış ve dört dereceli ölçek için 0.96; beş dereceli ölçek için ise 0.99 olarak bulunmuştur. Bu sonuçlar, her iki ölçeğin de, tutarlı ve güvenilir ölçme yaptığının kanıtıdır.

b) Geçerlilik

Gerek madde yazım sürecinde izlenen yol, gerek madde-toplam test korelasyon katsayılarının yüksekliği, gerekse bunlara paralel olarak bulunan içtutarlılık katsayıları, dört ve beş dereceli ölçeklerin kapsam geçerliliklerinin sağlandığının kanıtlarıdır. Diğer yandan, yapılan faktör analizleri sonucunda ağırlıklı olarak tek bir faktör bulunması, her iki form için de yapı geçerliliğinin kanıtı olarak görülebilir.

Ayrıca, tüm maddelerin ayırt edici olduğu görüldükten sonra, araştırma örnekleminde yer alan üç ayrı grubun (lise öğrencileri, öğretmenlik sertifikası programı öğrencileri ve eğitim fakültesi öğretmenlik programı öğrencileri) ölçeğin deneme formundan aldıkları toplam puanlara "tek yönlü varyans analizi" uygulanmış ve Tablo-4'teki sonuçlar elde edilmiştir.

Tablo 4

Üç Farklı Grubun Dört Dereceli ÖİTÖ'den Aldıkları Puanlara İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Ortalama Kare	F
Gruplar	18868.099	2	9434.050	24.074*
Hata	113234.928	289	391.816	
Toplam	132103.027	291		

*p< .0001

Tablo 5

Üç Farklı Grubun Dört Dereceli ÖİTÖ'den Aldıkları Puanlara İlişkin Betimsel İstatistikler

	n	\bar{X}	S
Lise Son Sınıf Öğrencileri	137	60.796	16.257
Öğretmenlik Sertifikası Öğr.	93	72.032	13.227
Öğretmenlik Bölümü Öğr.	62	72.968	10.384

Varyans analizinin sonuçlarına göre gruplar arasında elde edilen farkın hangi ortalamalar arasından kaynaklandığını belirlemek için de Scheffé Testi yapılmış ve sonuçta, sertifika öğrencileri ile lise öğrencileri arasında (ortalama fark: 16.689) $p < .0001$; lise öğrencileri ile öğretmenlik mesleğini seçmiş üniversite öğrencileri arasında (ortalama fark: -15.694) yine $p < .0001$ düzeyinde istatistiksel olarak manidar bir fark bulunurken, sertifika öğrencileri ile öğretmenlik bölümlerinde okuyan üniversite öğrencileri arasında manidar bir fark bulunmamıştır. Bu durum, dört dereceli ölçeğin öğretmenlik bölümlerinde okuyanlar ve sertifika öğrencileri ile daha heterojen bir grup olan lise öğrencilerinin tutumlarının birbirinden farklı olduğunu ölçebildiğini göstermektedir. Bu sonuç da, yine ölçeğin yapı geçerliliğinin bir kanıtıdır. Beş dereceli ölçek için de sonuçlar aynı yönde bulunmuştur (Tablo-6): Yine Scheffé Testi; sertifika öğrencileri ile lise öğrencileri arasında (ortalama fark: 11.550) $p < .003$; lise öğrencileri ile öğretmenlik bölümlerinde okuyan üniversite öğrencileri arasında (ortalama fark: -14.668) $p < .0001$ düzeyinde anlamlı bir fark ortaya çıkarmış; sertifika öğrencileri ile öğretmenlik bölümlerinde okuyan öğrenciler arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Sonuçlar topluca değerlendirildiğinde, öğretmenlik mesleğini bilinçli se-

çenlerle, daha heterojen olan lise öğrencileri arasında öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarda fark çıkması beklentisi ÖİTÖ ölçeği sonuçlarıyla tutarlıdır. Kısacası, ölçek mesleğe ilişkin olumlu tutumlara sahip olanlarla olmayanları ayırt ediyor sonucuna varılabilir.

Yapılan analizler, ölçeğin dört ya da beş dereceli olmasının seçilen maddeler açısından küçük ancak önemli olmayan bir fark yaratmakla birlikte geçerlilik ve güvenilirlik açısından önemli bir fark yaratmadığını göstermektedir. Her iki ölçek de öğretmenliğe yönelik tutumları ölçmek üzere kullanılabilir.

ÖLÇEK PUANLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Her iki ölçekte de seçilmiş olan madde sayısı 23'tür. Bu nedenle, dört dereceli ölçekte en çok 92 puan, beş dereceli ölçekte ise en çok 115 puan alınabilir. Her iki ölçekten de alınabilecek en düşük puan 23'tür. Bu haliyle ölçeklerden alınan toplam puanlar, madde sayısına (23) bölünerek, bireylerin elde ettikleri ortalama madde puanlarına göre, bireylerin öğretmenliğe ilişkin tutumları hakkında bir yargıya varılabilir. Bu durumda dört dereceli ölçek için 2'nin üzerindeki birey olumlu; 2'nin altındaki birey de olumsuz tutuma sahip olarak değerlendirilebilir. Beş dereceli ölçek için ise bu puan 3'tür.

Tablo 6

Üç Farklı Grubun Beş Dereceli ÖİTÖ'den Aldıkları Puanlara İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Ortalama Kare	F
Gruplar	13115.868	2	6557.934	12.247*
Hata	156359.067	292	535.476	
Toplam	169474.935	294		

* $p < .0001$

Tablo 7

Üç Farklı Grubun Beş Dereceli ÖİTÖ'den Aldıkları Puanlara İlişkin Betimsel İstatistikler

	n	\bar{X}	S
Lise Son Sınıf Öğrencileri	127	72.764	18.217
Öğretmenlik Sertifikası Öğr.	92	80.087	14.750
Öğretmenlik Bölümü Öğr.	76	82.276	13.488

KAYNAKÇA

- Anderson, L. W. (1988) "Attitude measurement: Attitudes and their measurement". In Keeves, J. P. (Ed.); *Educational research methodology, and measurement: An international handbook*. New York: Pergamon Press.
- Bagozzi, R. P. And Burnkrant, R. E. (1985) "Attitude organization and attitude-behavior relation: A reply to Dillon and Kumar". *Journal of Personality and Social Psychology*, 49 (1), 47-57.
- Breckler, S. J. (1984) "Empirical validation of affect, behavior and cognition as distinct components of attitude". *Journal of Personality and Social Psychology*, 47 (6), 1191-1205.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (1976) *İnsan ve insanlar: Sosyal psikolojiye giriş*. Ankara: Sosyal Bilimler Derneği Yayınları.
- Kothandapani, V. (1971) "Validation of feeling, belief, and intention to act as three components of attitude and their contribution to prediction of contraceptive behavior". *Journal of Personality and Social Psychology*, 19, 321-333.
- Middlebrook, P. N. (1974) *Social and modern life*. New York: Alfred A. Knopf.
- Oppenheim, A. N. (1966) *Questionnaire design and attitude measurement*. New York: Basic Books.
- Tezbaşaran, A. A. (1996) *Likert tipi ölçek geliştirme klavuzu*. Türk Psikologlar Derneği Yayınları.

EK-1

Dört ve Beş Dereceli ÖİTÖ'nün Deneme Formunda Yer Alan Maddeler

- 1.(a) Öğretmenliğin, manevi doyumu yüksek olan bir meslek olduğunu düşünüyorum.
- 2.(ab) Hiçbir zaman öğretmenlik yapmayı düşünmem.
3. Bana göre, öğrencilerin yetişip topluma yararlı insanlar olduğunu görmek gurur vericidir.
- 4.(ab) Uzun dönemli tatil olanağı olsa da öğretmenlik yapmak istemem.
- 5.(ab) Öğretmen olma düşüncesi bile beni tedirgin eder.
6. Öğretmenlik mesleğinin toplumun belkemiği olduğunu düşünüyorum.
- 7.(ab) Öğretmenliği çok seviyorum.
- 8.(a) İşsiz kalsam da öğretmenlik yapmam.
9. Bana göre, çocukları eğitmenin ve onlara bir şeyler öğretmenin yerini hiçbir şey tutamaz.
- 10.(ab) Bence öğretmenlik sıkıcı bir meslektir.
- 11.(ab) Bütün zorluklarına rağmen, öğretmen olmayı tercih ederim.
- 12.(ab) Öğretmenliğin bana göre bir meslek olmadığını düşünüyorum.
13. Ülkemin en ücra köşesinde olsa bile öğretmenlik yaparım.
- 14.(ab) Bütün gün başkalarının çocuklarıyla uğraşmanın hiç çekici olmadığını düşünüyorum.
- 15.(ab) İstedğim bir yerde olsa bile öğretmenlik yapmam.
- 16.(ab) Çocuklarla ve genç kuşakla bir arada olmanın kişiyi zinde ve canlı tuttuğuna inanıyorum.
17. (b) Bildiğim şeyleri başkalarına anlatmaktan hoşlanırım.
- 18.(ab) Parasal yönü iyileştirilse bile öğretmenlik yapmayı tercih etmem.
- 19.(ab) Öğretmenlik sözcüğünü duymak bile beni huzursuz etmeye yetiyor.
- 20.(ab) Benim için en uygun mesleğin öğretmenlik olduğuna inanıyorum.
- 21.(ab) Hem çalışıp hem kendime daha fazla vakit ayırabileceğim için öğretmenliği tercih ederim.
22. Öğretmenliğin en saygıdeğer meslek olduğunu düşünüyorum.
23. Öğretmenlik yapmak yerine daha çok para getiren işler apmayı tercih ederim.
- 24.(b) Öğretmenlikten nefret ediyorum.
- 25.(b) Öğretmenlik yapanlara her zaman büyük hayranlık duymuşumdur.
- 26.(ab) Kendimi, küçüklüğümden beri öğretmen olmak için hazırlıyorum.
- 27.(ab) Hayatta seçmeyi düşünebileceğim en son meslek öğretmenliktir.
28. Öğrenim hayatım boyunca öğretmenlerimi hep örnek almışımdır.
29. Öğretmenliğin zorunlu kalmadıkça yapılacak bir meslek olduğuna inanmıyorum.
- 30.(ab) Öğretmen olmak için yaratıldığıma inanıyorum.
- 31.(ab) Çocukları sevsem bile öğretmenlik yapmak istemem.
32. Bana göre öğretmenler bir ülkenin mimarlarıdır.
- 33.(a) Öğretmenlik hayallerimi süsleyen bir meslektir.
34. Hiçbir şey olamazsam öğretmen olmayı düşünürüm.
35. Bana göre öğretmenlik en kutsal meslektir.
36. Öğretmenliğin sıradan insanlar tarafından bile yapılabileceğini düşünüyorum.
- 37.(ab) Hangi koşullar altında olursa olsun, öğretmenlik yaparım.
- 38.(ab) Öğretmenlik yapmaktansa başka işlerde çalışmayı tercih ederim.

(a): Beş Dereceli ÖİTÖ İçin Seçilen Maddeler

(b): Dört Dereceli ÖİTÖ İçin Seçilen Maddeler